

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 467/2011-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. decembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti P., a. s., B., zastúpenej Advokátskou kanceláriou T. K., s. r. o., B., konajúcou advokátom Mgr. T. K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 NcC 31/2010 z 28. októbra 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti P., a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. februára 2011 doručená sťažnosť spoločnosti P., a. s. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu a základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)

uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 NcC 31/2010 z 28. októbra 2010 (ďalej aj „uznesenie krajského súdu“).

2. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je žalovaným v spore o ochranu osobnosti vedenom na Okresnom súde Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 75/2010. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol tieto skutočnosti:

«Sťažovateľ nahliadol do súdnych spisov okresného súdu a zistil, že JUDr. M. K. (ďalej len „žalobca“) podal dňa 01.04.2010 tú istú žalobu o ochranu osobnosti trikrát. Toto podanie bolo v súlade s rozvrhom práce pridelené nasledovným sudcom JUDr. B. S. (13C/77/2010), Mgr. A. K. (6C/67/2010), JUDr. G. D. (7C/70/2010). Následne boli konania č. 6C/67/2010 a 7C/70/2010 z dôvodu prekážky súdneho konania (litispedencie) zastavené. Sťažovateľ preto podaním zo dňa 06.07.2010 namietol zaujatosť všetkých sudcov civilného úseku okresného súdu... Sťažovateľ v námietke namietol, že sa mu vyššie uvedení sudcovia nejavia nezaujať.

Uznesením zo dňa 28.10.2010 sp. zn. 9NcC/31/2010 krajský súd v rozhodol, že JUDr. V. K. nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci vedenej pod sp. zn. 14C/75/2010. Krajský súd uznesenie odôvodnil tým, že sa nepreukázala existencia vzťahu žalobcu a namietaných sudcov okresného súdu..

Sťažovateľ sa domnieva, že jeho právo na súdnu ochranu bolo porušené nakoľko krajský súd porušil právo sťažovateľa na spravodlivý proces pretože uznesenie nebolo dostatočne zdôvodnené, a súd sa nevysporiadal s obranou sťažovateľa. ... Účelom odôvodnenia rozhodnutia je presvedčiť účastníkov konania, že rozhodnutie bolo výsledkom starostlivého zhodnotenia relevantných faktov, že nebolo arbitrárne. Sťažovateľ má za to, že hoci zákon umožňuje sudcovi rozhodovať na základe jeho subjektívneho presvedčenia, jeho presvedčenie však musí byť preskúmateľné a preto, súd musí vždy svoje závery riadne odôvodniť. Úvaha súdu teda nie je voľnou, neobmedzenou úvahou. Záver súdu musí logicky vyplývať z vykonaných dôkazov a taktiež musí byť opretý o dostatočné argumenty. ... V danom prípade je potreba presvedčivého odôvodnenia súdneho rozhodnutia naliehavejšia. A to preto, lebo krajský súd vydaním uznesenia realizoval svoje zákonné oprávnenie zasiahnuť do ďalšieho práva účastníka konania - práva na zákonného sudcu.

Sťažovateľ v námietke zaujatosti namietal existenciu skutočností, ktoré zakladajú pochybnosť o nezaujatosti sudcov okresného súdu. Sťažovateľ argumentoval, že sudcovia sa nejavia nezaujatí zo subjektívneho ako i z objektívneho hľadiska...

V danom prípade sa však krajský súd pri posudzovaní nezaujatosti sudcov nezaoberal všetkými aspektmi nezaujatosti, ktoré je potrebné pre spravodlivé rozhodnutie ohľadne nezaujatosti sudcov zväziť. Krajský súd len analyzoval subjektívne hľadisko nezaujatosti sudcu JUDr. V. K., to, či sa sudcovia okresného súdu objektívne javia nezaujatí neskúmal. Podľa názoru sťažovateľa, nie je možné s ohľadom na všetky skutočnosti daného prípadu dospieť k záveru, že JUDr. V. K. sa javí nezaujatý. Žalobca podal na súd to isté podanie viackrát. To bolo pridelené trom rôznym sudcom. Ak je účelom náhodného pridelenia sudcov predchádzanie možnosti, aby účastníci konania ovplyvňovali súdne konania najmä výberom sudcu, ktorého si osoba zvolí, napríklad i z toho dôvodu, že predpokladá, že tento sudca môže rozhodnúť vec v jeho prospech a ak žalobca konal spôsobom, ktorým sa snažil obísť režim náhodného pridelenia sudcu, existuje dôvodná pochybnosť, že si svojim konaním mienil zabezpečiť možnosť výberu najvhodnejšieho sudcu. Ak konanie žalobcu nasvedčuje, že môže existovať taký sudca, ktorého si chcel žalobca zvoliť, u ktorého možno predpokladal, že vec rozhodne v jeho prospech, potom je pochybnosť o objektívnej nezaujatosti sudcov jednoznačne daná. To, že nakoniec vo veci rozhoduje sudca pridelený náhodným výberom neeliminuje pochybnosť o objektívnej nezaujatosti sudcov.

Krajský súd v uznesení opomenul odôvodniť svoj právny záver dôvodmi, ktoré sú podstatné pre jeho vytvorenie. Ako vyplýva z odôvodnenia uznesenia, krajský súd sa pri posúdení, hodnotení nezaujatosti sudcov okresného súdu zaoberal výlučne existenciou subjektívnej nezaujatosti. Za tým účelom si vyžiadal stanoviská jednotlivých sudcov, či sa v danej veci cítia zaujatí. To, či sa daní sudcovia objektívne javia ako nezaujatí neanalyzoval, nepreskúmal, či existujú objektívne skutočnosti spochybňujúce nestrannosť sudcov, neaplikoval na posúdenie nezaujatosti sudcov tzv. teóriu zdania (théorie des apparences), podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán. Odôvodnenie uznesenia neposkytuje dostatočný argumentačný základ, dostatok dôvodov pre rozhodnutie vo veci o nezaujatosti JUDr. V. K.. Najmä neobsahuje

vymedzenie právnych úvah pri hodnotení objektívneho hľadiska nezaujatosti sudcov okresného súdu...

Účelom inštitútu zákonného sudcu je okrem iného i garancia výberu nezávislej, nestrannej autority s právomocou danou zákonom rozhodnúť o konkrétnej právnej veci. Zákonný sudca je osoba, ktorá splňa predpoklady na rozhodovanie vo veci stanovené Ústavou, OSP. Najmä je to osoba, ktorá poskytuje garancie nezávislosti súdnictva. V prípade, ak sudca dané parametre nespĺňa, nie je možné ho považovať za zákonného sudcu a je daný základ pre vylúčenie sudcu z rozhodovania vo veci.

V danom prípade sudcovia okresného súdu nespĺňajú predpoklady nezaujatosti sudcov z objektívneho hľadiska. Pochybnosť o ich nezaujatosti vznikla v dôsledku konania žalobcu.»

3. V petite sťažnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie a po „*vykonaní dokazovania*“ (ktoré ústavný súd v zásade nevykonáva, pozn.) nálezom rozhodol tak, že jeho označené práva uznesením krajského súdu porušené boli, aby toto zrušil a vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie a aby mu priznal náhradu trov konania.

II.

4. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

5. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že uznesením krajského súdu došlo k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy. Ústavný súd aplikujúc judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) skúma, či konanie ako celok bolo spravodlivé, a nie je zásadne oprávnený a povinný posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu vyvodil (II. ÚS 21/96). Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takéhoto výkladu a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách a do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň

by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

7. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že základné právo na súdnu ochranu a v jeho rámci právo na prejednávanie a rozhodnutie vecí nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je v občianskom súdnom konaní garantované prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z jeho ďalšieho rozhodovania pre zaujatosť v zmysle ustanovení § 14 až § 16 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). Obsahom základného práva na prerokovanie vecí pred nestranným súdom nie je však povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb a vylúčiť nimi namietaného sudcu, resp. sudcov z ďalšieho prerokovania a rozhodovania pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97). Je samozrejmé, že rozhodnutie súdu o ne/vylúčení sudcu/ov vecne a miestne príslušného súdu musí byť odôvodnené tak, aby poskytovalo odpoveď na tie podstatné otázky, ktoré majú vplyv na naplnenie hypotézy uvedenej v § 14 ods. 1 OSP.

8. Z odôvodnenia sťažnosťou napadnutého rozhodnutia krajského súdu vyplynuli tieto dôvody, pre ktoré sudca JUD. V. K. nebol vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 14 C 75/2010:

„Zákonný sudca JUDr. V. K. k vznesenej námietke zaujatosti uviedol, že sa vo veci necíti byť zaujatý, nemá vzťah k prejednáwanej veci, ani k účastníkom konania. S navrhovateľom síce študoval v jednom ročníku na vysokej škole, ale od ukončenia štúdia sa s ním osobne, alebo ako s právnym zástupcom na pojednávaniach, nestretol. Vo vzťahu k právam odporcu, ktoré boli konštatované v nálezoch Ústavného súdu SR a rozhodnutiach Európskeho súdu pre ľudské práva, ponecháva rozhodnutie o posúdení objektívnych hľadísk nezaujatosti jeho osoby na rozhodnutí nadriadeného súdu. Ostatní sudcovia okresného súdu vo svojich vyjadreniach zhodne uviedli, že sa necítia byť vo veci zaujatí, okrem sudcu JUDr. Š. T., ktorý uviedol, že sa vo veci cíti byť zaujatý z dôvodu, že navrhovateľ bol jeho bývalý kolega z prokuratúry.

Krajský súd posudzoval vyjadrenia sudcov okresného súdu pokiaľ ide o ich zaujatosť z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O. s. p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Zmyslom citovaného ustanovenia je upevniť dôveru účastníkov konania i verejnosti v nestrannosť postupu civilného súdnictva. Preto zákon vylučuje sudcov z judikačnej činnosti v konkrétnej veci z dôvodov, ktoré sú spravidla subjektívnej povahy, ktoré však vždy predstavujú faktory potencionálne ohrozujúce nestrannosť sudcu. Týmto procesným postupom je zabezpečené ústavné právo každého domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva, na nezávislom a nestrannom súde tak, ako je toto právo obsiahnuté v článku 46 ods. 1 Ústavy SR.

Formulujú sa tu dva všeobecnejšie dôvody vylúčenia. Pomer k veci, ako okolnosť potencionálne spochybňujúca nezaujatosť sudcu, a teda dôvod jeho vylúčenia bude aktuálny napr. vtedy, keď bude sudca právne zainteresovaný na výsledku konania; no aj vtedy, keď by mohol, či mal mať v danom konaní úlohu svedka, či inej zúčastnenej osoby. O pomere k účastníkovi, ako okolnosti rovnakého významu možno uvažovať, ak sa bude zakladať na príbuzenstve, či iných určitým spôsobom kvalifikovaných vzťahoch (kladných i záporných, osobnostných vzťahoch, vzťahoch hospodárskej najmä majetkovej povahy a pod.).

Vychádzajúc z citovaného zákonného ustanovenia, ako aj z vyššie uvedených skutočností, krajský súd nezistil existenciu takých okolností, z ktorých by bolo možné vyvodiť pochybnosti o zaujatosti sudcov okresného súdu. V predmetnej veci nie je preto dôvod pochybovať o nezaujatosti prejednávajúceho sudcu, keďže samotný zákonný sudca, ktorý má vo veci rozhodovať nemá žiadny pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom. Sudca z titulu svojho povolania je povinný vec objektívne prejednať a rozhodnúť s prihliadnutím na profesionálny prístup k práci. U sudcu sa nezaujatosť predpokladá, pokiaľ nie je predložený opak. Takýto záver vyplýva aj z ústavy a príslušných zákonov upravujúcich status sudcu. Osobnosť a postavenie sudcu musia byť zárukou, že nepripustia, aby vonkajšie vplyvy pôsobili na ich nestrannosť pri rozhodovaní. Opačný záver by bolo možné prijať len vtedy, keby sudca v rámci svojho subjektívneho vyjadrenia tvrdil také

skutkové okolnosti, ktoré by objektívne nasvedčovali tomu, že má k veci či účastníkom, alebo k ich zástupcom taký vzťah, ktorý by vzbudzoval dôvodné pochybnosti o jeho nezaujatosti. Nakoľko nedošlo k vylúčeniu zákonného sudcu, nebolo potrebné rozhodovať o vylúčení, resp. nevyvylúčení ďalších sudcov okresného súdu.“

9. Z odôvodnenia uznesenia krajského súdu vyplýva, že sa zaoberal namietanými dôvodmi sťažovateľa, jeho rozhodnutie nie je arbitrárne ani svojvoľné a dáva odpoveď na jeho podstatné námietky. Ústavnému súdu pre nedostatok právomoci neprislúcha rozvíjať či dopĺňať dôvody rozhodnutia krajského súdu, a to ani v prípade, že by s nimi nesúhlasil. Ak súd v konaní o námietke účastníka o zaujatosti sudcu, resp. sudcov neuzná ním uvádzané dôvody vylúčenia sudcu, resp. sudcov, nemá to samo osebe za následok porušenie jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy. Súčasťou týchto základných práv nie je ani povinnosť súdu uznať dôvody zaujatosti uvádzané účastníkom konania, resp. vyhovieť jeho námietke zaujatosti (II. ÚS 26/08, II. ÚS 57/2011), ako to bolo v konkrétnom prípade vo veci sťažovateľa. Krajský súd najskôr všeobecne formuloval dôvody, ktoré potenciálne vedú k vylúčeniu sudcu z rozhodovacej činnosti, a následne konkrétne vo vzťahu k zákonnému sudcovi konštatoval ich absenciu. Aj napriek tomu, že odôvodnenie konajúceho krajského súdu je *in concreto* pomerne stručné, ešte stále ho možno považovať za ústavne súladné a akceptovateľné.

10. Zákonným sudcom v zmysle čl. 48 ods. 1 ústavy je sudca vecne a miestne príslušného súdu určený v súlade s rozvrhom práce, ako aj sudca, ktorému bola vec pridelená na rozhodnutie z dôvodu vylúčenia iného sudcu (m. m. II. ÚS 118/02, II. ÚS 119/02). Bez toho, aby to malo vplyv na už uvedené závery, považuje ústavný súd za potrebné uviesť nasledujúce: Odhliadnuc od toho, že sťažnosť je vnútorne zmätočná [nevyplýva z nej vzťah konania, kde zákonným sudcom je sťažovateľom namietaný JUDr. V. K. (sp. zn. 14 C 75/2010), ku trom konaniam, ktoré sa začali podaním troch totožných žalôb o ochranu osobnosti (sp. zn. 13 C 77/2010, 6 C 67/2010 a sp. zn. 7 C 70/2010), a ani skutočnosť, prečo sťažovateľ odôvodňuje pochybnosť o nezaujatosti sudcu K. správaním žalobcu v troch iných konaniach, ktorých súvis s vecou sudcu K. nie je preukázaný], ani samotná sťažnosť a jej odôvodnenie neindikujú možnú zaujatosť

konajúceho sudcu. Ak je sťažovateľ názoru, že žalobca, ktorý je advokátom, konal pri podaní troch totožných žalôb o ochranu osobnosti tak, že si tým chcel vybrať sudcu, u ktorého predpokladal úspech v spore, je na ňom, aby sa obrátil s podnetom (sťažnosťou) na príslušné orgány Slovenskej advokátskej komory [§ 56 a nasl. zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov], do ktorých právomoci patrí rozhodnúť o tom, či takéto konanie nemôže napĺňať znaky disciplinárneho previnenia. Avšak z takéhoto správania žalobcu (protistrany) spravidla nemožno vyvodzovať zaujatosť konajúceho sudcu bez toho, aby pochybnosť o jeho nezaujatosti nevyplynula z akejkoľvek inej okolnosti subjektívnej či objektívnej povahy.

11. Ústavný súd preto sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú, keďže pri jej predbežnom prerokovaní nezistil možnosť porušenia označených základných práv, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 101/03 alebo IV. ÚS 136/05). Keďže sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd sa nezaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľa (návrh na zrušenie uznesenia krajského súdu a vrátenie vecí na ďalšie konanie, náhrada trov konania), pretože tieto sú viazané na to, že ústavný súd sťažnosti vyhovie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. decembra 2011